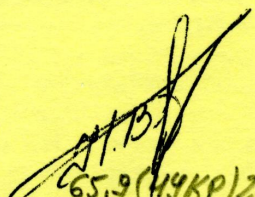

65.9(49КР)291.21

B19

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

ВАСИЛИШИНА Наталія Євгенівна

УДК 338:242.2

65.9(49КР)291.21
B19

**Управління підприємствами
в умовах зовнішніх регулювань**

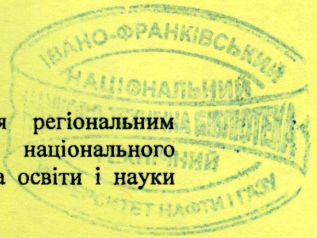
Спеціальність: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(нафтова і газова промисловість)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Івано-Франківськ -2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі управління регіональним економічним розвитком Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник:

кандидат технічних наук, доцент,
Петренко Віктор Павлович,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу,
завідувач кафедри управління
регіональним економічним розвитком

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, доцент
Герасимова Світлана Василівна
Феодосійська фінансово-економічна
академія Київського університету
ринкових відносин,
завідувач кафедри фінансів

кандидат економічних наук, доцент
Грибик Ігор Іванович
Інститут економіки та менеджменту
Національного університету
“Львівська політехніка”,
заступник декана базової вищої освіти

Захист відбудеться «17» листопада 2009 р. об 14⁰⁰ годині на

засіданні спеціалізованої вченої ради К. 20.052.06 в Івано-
Франківському національному технічному університеті нафти і газу
за адресою: м. Івано-Франківськ, вул. С.П. Королька, 15,
конференц-зал № 1

З дисертації вивчено головні положення роботи, її зміст і
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
газу за адресою: м. Івано-Франківськ, вул. С.П. Королька, 15, конференц-зал № 1

Автор

Вчений спеціаліст

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В Україні триває становлення, реформування і розвиток процесів ділової активності суспільства. Не зважаючи на існування і дію численних та досить значущих несприятливих чинників, розвивається підприємницький рух, формується підприємницьке середовище, зростає підприємницька культура, формується нове покоління керівників-підприємців, поступово змінюється суспільна свідомість і становлення суспільства до цього виду людської діяльності. В зв'язку з цим питання ефективного використання суспільством даного економічного ресурсу було, є і залишається однією із ключових проблем управління процесами успішного функціонування підприємств і підприємницьких структур.

Теоретичні основи й узагальнення практичного досвіду регулювання й управління діяльністю підприємств отримали набагато більший розвиток в країнах зі сформованою ринковою економікою еволюційним шляхом. Впродовж століть, розпочинаючи від А. Сміта і Д. Рікардо, економістами формувалось, удосконалювалось і уточнювалось розуміння ролі та важливості впливу феномену підприємництва на динамічний розвиток суспільства. В. Вільгеродт, Л. Гельмут, П. Друкер, Р. Клапгам, Г. Шмельдерс, Д. Шумпетер, М. Штрайт, Ж. Б. Сей, Д. Юм та ін. вивели підприємництво на ті традиційно важливі позиції, які воно сьогодні займає в країнах зі розвинутою ринковою економікою.

Процес формування ринкових стосунків в країнах пострадянського простору і необхідна присутність в цьому процесі підприємницької складової обумовили постійне зростання інтересу до питань раціонального управління суб'єктами господарської діяльності в умовах зовнішнього регулювання цієї діяльності зі сторони багатьох вітчизняних дослідників. До фундаментальних досліджень з питань розвитку підприємництва звертались відомі українські вчені-економісти П. Беленький, Г. Білоус, Є. Бойко, З. Варналій, С. Вовканич, В. Геєць, М. Долішній, С. Злупко, М. Козоріз, Є. Крикавський, О. Кузьмін, В. Мікловда, Я. Побурко, Ю. Стадницький, І. Школа та багато інших, розглядаючи різноманітні теоретичні і практичні аспекти економіки та управління підприємствами. Питання регулювання діяльності підприємств та необхідності удосконалення регуляторних впливів розглядались також в роботах Ю. Єханурова, О. Кужель, І. Кузнецової, Д. Ляпіна, К. Ляпіної, Й. Петровича, Й. Ситника та ін.

Таким чином, вибір теми, предмету і об'єкту цього дослідження, а також його мети і структури, були обумовлені відсутністю в сьогоденній практиці регулювання-управління підприємствами досвіду і рекомендацій з формування, налагодження і розвитку позитивних взаємостосунків. Зокрема, між владою і підприємництвом, між представниками влади і керівниками

підприємств, а також між керівниками різних рівнів ієрархії підприємницьких корпоративних структур, які б враховували появу нових відносин власності, виникнення, формування і дію нових ціннісних категорій, життєвих позицій, мотивів діяльності підприємців і керівників підприємницьких структур з одного боку та працівників і керівників вищестоячих корпоративних структур, органів державного управління і місцевого самоврядування з іншого. Тому питання наукового обґрунтування умов організації ефективної і результативної співпраці підприємницької і владної складових вітчизняного економічного життя є, на наш погляд, актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в рамках дослідження “Управління ефективним використанням інтелектуальних ресурсів підприємництва – важливої складової економічного і соціального розвитку регіону”, запланованого документом Ради з вивчення продуктивних сил НАН України “Міжвідомчий координаційний план наукових досліджень з екологічних та соціально-економічних проблем розвитку продуктивних сил України (2007–2010 рр.)” (Розділ 5, п.146, шифр 2.3), плану бюджетної науково-дослідної роботи “Дослідження та оцінка потенціалу пріоритетних напрямків економічного розвитку Івано-Франківської області” (науково-консультаційні господарсько-договірні роботи №96/2006 і №110/2006), які виконувались на кафедрі управління регіональним економічним розвитком Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретико-методологічне обґрунтування системних засад організації ефективної і результативної взаємодії в рамках “влада – підприємство” на основі створення моделі їх поведінки в процесі і процедурах практичної реалізації зовнішніх регулювань на рівні окремих підприємств.

Відповідно до сформульованої мети були визначені та виконані наступні завдання дисертаційного дослідження:

- проаналізовано досвід і стан використання сучасних регуляторних принципів, процедур і технологій в управлінні вітчизняними підприємствами;
- уточнено зміст та взаємозв'язок понять “підприємницьке середовище” і “підприємницький клімат” з метою визначення преференційного об'єкту удосконалення процесів регулювання та управління діяльністю підприємств;
- досліджено природу і процеси взаємодії основних складових системи управління діяльністю підприємств в умовах зовнішніх регулювань і розроблено модель раціональної та ефективної співпраці зовнішніх регулюючих органів з керівництвом підприємств як функціональних елементів цієї системи;
- науково обґрунтовано модель і умови раціональної та ефективної взаємодії службовців і підприємців в процесі регулювання-управління діяльністю підприємств нафтогазового комплексу;

- визначено ключові чинники, показники і критерії оцінювання рівня сприятливості підприємницького клімату на основі відповідності рис і характеристик реальних працівників зовнішніх регулюючих органів та керівників підприємств і підприємців вимогам моделі їх раціональної та ефективної взаємодії;

- розроблено методику тестування, аналізу та оцінки відповідності рис і характеристик осіб службовців і підприємців відповідно до умов формування сприятливого підприємницького клімату;

- науково обґрунтовано методичні рекомендації з організації моніторингу впливів змін підприємницького клімату в підприємницькому середовищі на основі розроблених теоретичних положень та оцінено соціально-економічні наслідки заходів з його покращення на прикладі підприємств нафтогазового комплексу.

Об'єктом дослідження є процеси управління підприємствами в умовах зовнішніх регулювань з погляду забезпечення ефективності їх функціонування в ринковому середовищі.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади формування системи управління нафтогазовими підприємствами в умовах зовнішніх регулювань.

Методи дослідження. Теоретичним підґрунтям нашого дослідження є напрацювання вітчизняних та зарубіжних шкіл і теорії управління підприємствами та підприємницькою діяльністю сучасних зарубіжних і українських економістів та управлінців, чинне законодавство України. Дисертаційна робота виконана із застосуванням сучасних загальнонаукових методів, зокрема: теоретичного і семантичного аналізу – для дослідження і розвитку існуючих підходів щодо понятійного апарату; аналізу і синтезу – для системного підходу, порівняльного управлінського, економічного та історичного аналізу, економіко-математичного і графоаналітичного моделювання, психологічного тестування та обробки статистичної інформації.

Наукова новизна отриманих результатів. В дисертації на основі огляду та оцінки стану використання в Україні сучасних регуляторних технологій чинними державними, самоврядними, приватними і громадськими управлінськими структурами і на основі використання системного підходу для опису і моделювання процесів функціонування службовців та підприємців в єдиній системі регулювання-управління, запропоновані науково обґрунтовані підходи до опису, дослідження, оцінки і покращення стану стосунків в рамках “влада – підприємство” і “службовець – керівник підприємства”. До основних наукових результатів дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, належать наступні:

вперше:

- інтерпретовано взаємостосунки “влада – підприємство” і “службовець – керівник підприємства” у вигляді системи взаємодіючих суб'єкта та об'єкта

зовнішніх регулювань, який одночасно виступає суб'єктом управління господарською діяльністю, на основі чого отримано математичні умови ефективного управління підприємствами в умовах зовнішніх регулювань;

удосконалено:

- геометричну інтерпретацію взаємостосунків “влада – підприємство” і “службовець – керівник підприємства” у вигляді суперпозиції моделей парето-оптимальної поведінки суб'єктів ринку в конфліктній ситуації, на основі якої визначено комплексні умови організації процесу ефективного регулювання-управління діяльністю підприємств;

- просторову модель особистості, в якій, на відміну від відомих, традиційні вимоги до особистості замінені переліком рис і характеристик, що формують її здатність до виконання функцій регулювання-управління;

- інтелектуальну модель особи, – креативна, особистісна, соціальна і духовна, складові інтелекту якої формують людські стосунки і підприємницький клімат в суспільній системі, і яка дозволила обґрунтовано встановити можливості цільової корекції її рис і характеристик;

набули подальшого розвитку:

- трактування суті і змісту понять “підприємницьке середовище” і “підприємницький клімат”, графічна інтерпретація взаємозв'язку яких, на відміну від відомих моделей, демонструє, що підприємницький клімат виступає визначальною характеристикою умов господарської діяльності в будь-якому підприємницькому середовищі;

- методи тестування, аналізу та оцінки відповідності рис і характеристик осіб-службовців суб'єктів зовнішніх регулювань та керівників підприємств вимогам і умовам формування сприятливого підприємницького клімату, які дозволяють оцінити стан підприємницького клімату в суспільній системі;

- методи діагностики причин незадовільного стану підприємницького клімату в суспільній системі, обробки, інтерпретації та використання результатів для формування в системі сприятливого підприємницького клімату.

Практичне значення отриманих результатів. Впровадження в практику регулювання-управління діяльністю підприємств сформульованих в дисертації теоретичних положень, отриманих висновків і практичних рекомендацій з формування сприятливого підприємницького клімату позитивно вплине на ефективність управління підприємницькими структурами в умовах державного регулювання їх діяльності як на рівні окремих суб'єктів підприємництва, галузевих і регіональних суспільних систем, так і на функціонування національної економіки загалом, що сприятиме підвищенню ефективності господарювання існуючих підприємницьких структур та мотивуватиме появу нових.

Наукові результати і рекомендації автора з удосконалення управління функціонуванням підприємств в умовах зовнішніх регулювань знайшли

практичне впровадження в діяльності Українсько-Канадського бізнес-центру (Довідка №Д-69 від 28.01.2009 р.), ВАТ “УКРНАФТА” Прикарпатське управління бурових робіт (№1к-3370 від 25.09.09р.), ТЗОВ “ІНВЕР” (Довідка №5 від 06.02.2009 р.), ВАТ “ЖИВИЦЯ” (Довідка №15/02-12 від 12.02.2009 р.), в навчальному процесі Івано-Франківського обласного Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (Довідка №105 від 21.09.2009 р.), Івано-Франківського обласного центру дослідження лідерства та менеджменту (Довідка №8 від 14.05.09) та Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу під час підготовки спеціалістів та магістрів спеціальності “Менеджмент організацій” за спеціалізацією “Менеджмент підприємницької діяльності”, магістрів спеціальності “Державне управління” (Довідка № 29-40 від 12.10.2009 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є науковою працею, виконаною особисто автором згідно з її поглядами і підходами до вирішення наукового завдання – удосконалення теоретичних засад організації процесів регулювання підприємницької діяльності і управління нею на основі використання системного підходу. Внесок автора в спільно опубліковані роботи продемонстровано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Головні теоретичні результати, положення і висновки дисертації доповідались і обговорювались на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Підприємництво, менеджмент, маркетинг: стан та перспективи розвитку в Україні” (Донецьк, 2002 р.), II-й міжрегіональній науково-практичній конференції “Проблеми розвитку малого бізнесу. Тіньовий бізнес” (Львів, 2002 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Державне управління і регуляторна реформа в Україні: теоретичні засади і практичні результати” (Івано-Франківськ, 2003 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Методологія та практика менеджменту на порозі ХХІ століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти” (Полтава, 2004 р.), I-й обласній науково-практичній Інтернет - конференції “Стратегія економічного і соціального розвитку територій Івано-Франківської області до 2015 року” (Івано-Франківськ, 2007 р.), міжвузівській науково-практичній конференції молодих вчених і студентів “Актуальні питання стратегії соціально-економічного розвитку регіону” (Івано-Франківськ, 2007 р.), ХХІV-й (I-й) Міжнародній школі-семінарі “Методи і засоби діагностики в техніці та соціумі” (Івано-Франківськ, 2007 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Теорія і практика стратегічного управління розвитком регіональних суспільних систем” (Івано-Франківськ, 2007 р.), міжнародній науково-практичній конференції „Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації” (Тернопіль, 2008 р.), на

науково-технічних конференціях професорсько-викладацького складу ІФНТУНГ (2003–2008 р. р.).

Публікації. За темою дослідження опубліковано 6 наукових праць у фахових наукових виданнях загальним обсягом 2,7 др. арк., з яких 1,8 належать особисто автору, а також 7 наукових публікацій в інших виданнях загальним обсягом 2,6 др. арк., з яких 1,9 належать автору.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків. Обсяг основного тексту становить 168 сторінок комп'ютерного тексту. Матеріали дисертації проілюстровано 19 рисунками, 9 таблицями, 8 додатків. Список використаних джерел містить 246 позицій на 27 сторінках. Загальний обсяг роботи – 268 сторінок

Основний зміст роботи

У вступі обґрунтована актуальність і значення обраної теми дослідження, визначено мету і завдання дисертації, об'єкт, предмет і загальні методи проведення дослідження, продемонстровано наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне значення і практичну цінність.

У першому розділі “Підприємство як об'єкт комплексного впливу зовнішніх регулювань та управління” проведено оцінку стану і проблем управління українськими підприємствами в умовах впливу зовнішніх регулювань.

Незадовільні темпи і результати розвитку української економіки загалом, і її підприємницької складової, зокрема, вимагають пошуку пояснень ситуації в площині якості управління економікою держави, яке, поряд з багатьма іншими чинниками, значною мірою визначається існуючими управлінськими традиціями, менталітетом керівників підприємств і урядовців, кількістю, якістю і доцільністю законів, політик, процедур, правил, ліцензій, квот, дозволів, заборон, обмежень, інструкцій і т. ін., що здійснюють регулювання економічної активності в країні і, в тому числі, у сфері управління підприємствами. Притаманні на сьогоднішній день цим процесам і регулюючих їх нормативно-правовим документам безсистемність, непослідовність, непрозорість, непрогнозованість, непередбачуваність, недоцільність та ін. – далеко не вичерпний перелік негативних характеристик управління функціонуванням підприємств, підготовки і впровадження нормативно-правових актів з питань регулювання економічної активності в країні. Це особливо негативно відбивалось і відбивається на підприємницькій діяльності суб'єктів великого, малого та середнього бізнесу.

Такий стан середовища, в якому повинна розвиватись підприємницька діяльність через нарощування кількості ефективно функціонуючих підприємств, в рамках яких буде реалізовуватись інноваційна здатність населення, а також розуміння того, що Україна повинна реформувати

національне господарство для забезпеченням стійкого економічного зростання, призвело до формування в активній частині українського суспільства (керівників підприємств, підприємців, частини прогресивних урядовців, науковців-економістів та управлінців) усвідомлення необхідності використання відомих принципів, механізмів та інструментів належного управління підприємствами в умовах регулювання їх діяльності владними і корпоративними органами управління.

Аналіз етапів формування і розвитку в Україні регуляторної політики, документів, принципів, технологій і процедур показав, що, при всьому позитивному впливі на розвиток підприємництва, останні є все ще недостатньо ефективними і вимагають удосконалення як основні чинники забезпечення умов і можливостей започаткування та успішного функціонування суб'єктів підприємницької діяльності (СПД).

Враховуючи те, що цільовою функцією будь-якого СПД є “економічне виживання” в “зовнішньому середовищі”, в роботі запропоновано інтерпретувати це середовище у вигляді трирівневої моделі з виділенням макро-, мезо- та мікрорівнів, що дозволить визначити достовірний перелік чинників формування стану стосунків між владою і підприємствами. При цьому, автором запропоновано поняття “підприємницьке середовище” (ПС) інтерпретувати як “... комплекс об'єктивних, стабільних і тривалих можливостей для підприємницької активності, які є спільними для всіх без виключення підприємств і підприємців, що зареєстровані і функціонують на визначеній території у визначеній сфері діяльності”, поняття “підприємницький клімат” (ПК) як “... територіально детерміновану, спільну для всіх без виключення підприємств і підприємців, які зареєстровані та функціонують на певній території, узагальнену характеристику умов підприємницької діяльності з досягненням її мети”, а їх взаємозв'язок як матрицю “ПС-ПК”.

Опрацьована нами інформація свідчить про значне недовикористання потенціалу підприємництва в області, спонукає до проведення досліджень в напрямку оцінки можливостей і умов розвитку підприємницької діяльності в тих галузевих підсистемах, які сьогодні генерують найбільшу частку в результатах діяльності економіки регіону і здатні найбільш ефективно цю частку збільшити. Цілком очевидно, що підприємства нафтогазової і сателітних галузей в рамках паливно-енергетичного комплексу регіону відіграють провідну роль, а їх вплив на соціально-економічний стан області є незаперечним.

Автором продемонстровано, що в цій сфері підприємницької діяльності діють такі складові регуляторних впливів держави як “регулювання цін”, “надмірний фіскальний тиск”, “нормативно-правова база”, “спеціальні дозволи”, “практика призупинення ... спеціальних законів”, “порядок надання”, “обмежувальні нормативні акти”, “надмірний податковий тягар”.

Отже, можна стверджувати, що підприємницький клімат, в якому доводиться функціонувати підприємствам нафтогазовидобувної галузі, а значить і її підприємствам на території області сьогодні є далеким від досконалості і не сприяє ефективному управлінню їх діяльністю з отриманням позитивних результатів господарювання. Комплексна ж дія несприятливого підприємницького клімату на рівні нафтогазової галузі посилюється впливом несприятливого регіонального клімату, що суттєво гальмує розвиток підприємництва в цій сфері, незважаючи на досить сприятливий стан сприятливого регіону підприємницького середовища саме у сфері видобутку нафти і газу.

Для оцінки основних тенденцій розвитку підприємницької активності у нафтогазовому секторі промисловості регіону нами була відібрана і представлена доступна інформація про основні кількісні і якісні показники діяльності малих, середніх і великих підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності на території Івано-Франківської області у сфері видобування корисних копалин, а також у сфері переробки нафти і газу та виробництва паливно-мастильних матеріалів за період 2003 – 2008 роки. Проаналізована нами інформація доводить фактичну стагнацію процесу становлення і розвитку підприємництва в одній із стратегічних господарських складових економіки регіону і держави – нафтогазовидобувній і переробній промисловості. Причини такої ситуації у сфері ділової активності, яка за існуючого дефіциту і потреб енергоносіїв на внутрішньому ринку України повинна була б процвітати, криються в уже неодноразово ідентифікованому вище чиннику – несприятливому підприємницькому кліматі.

У зв'язку з цим дослідження можливостей і шляхів формування сприятливого клімату саме в нафтогазовидобувній сфері підприємницької діяльності пропонується виконати шляхом уточнення кібернетичної інтерпретації основних та похідних понять “регулювання” і “управління” щодо процесів підприємницької активності, визначити умови всебічного і динамічного розвитку підприємництва в цій сфері на основі інтелектуалізації виконання цих функцій людьми – учасниками процесу як зі сторони влади, так і зі сторони керівників великих, малих та середніх приватних підприємств.

У другому розділі “Теоретичне обґрунтування шляхів та умов забезпечення ефективності регулювання та управління діяльністю підприємств” розглянуто і проаналізовано природу взаємодії учасників стосунків “регулювання – управління”.

Схема організації безпосереднього застосування регулювань в процесі практичної взаємодії СРВ (суб'єкт регулюючих впливів) з СПД (суб'єкт підприємницької діяльності) і управління останнім представлена на рисунку, де обов'язковими складовими забезпечення ефективної взаємодії двох підсистем виступають різноманітні виконавчі (ВО) і контролюючі (КО)

органи державного управління та місцевого самоврядування. Поведінка всіх представлених на рисунку 1 суб'єктів економічних стосунків в лібералізованому ринку ґрунтується на засадах теорії раціонального вибору, покладеної в основу більшості відомих теоретичних моделей побудови суспільних відносин, які визначають раціональність поведінки зайнятої в регуляторному процесі людини під час прийняття економічних рішень.

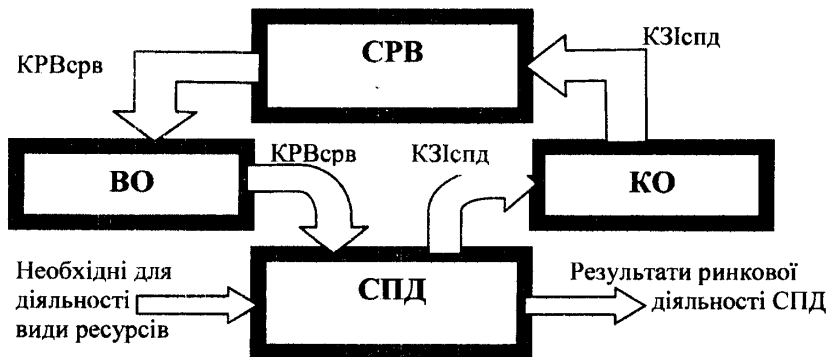

Рис.1 Структурна схема взаємодії СРВ і СПД через функціональні органи державного управління і місцевого самоврядування

Доведено, що раціональне функціонування ланцюжка регулювань

$$“СРВ \Rightarrow VO \Rightarrow СПД \Rightarrow КО \Rightarrow СРВ” \quad (1)$$

вимагає дотримання наступних основних рівнянь:

$$\Delta = KPB_{срв} - KЗІ_{спд} = 0, \quad (2)$$

$$K_{спд} = WP_{рд} / W_{\Sigma}(wP_{л} + wP_{ф} + wP_{гг} + wP_{е}) > 1, \quad (3)$$

Важливими додатковими умовами забезпечення можливостей виконання рівнянь (2) і (3) слід вважати умови функціонування СРВ, VO і КО, які мають наступний вигляд:

$$K_{срв} = E_{о} / W_{\Sigma} > 1, \quad (4)$$

$$K_{во} = 1, \quad (5)$$

$$K_{ко} = 1, \quad (6)$$

Коефіцієнт ефективності регулювання $K_{срв}$ щодо окремого СПД визначатиметься його впливом на результати його діяльності, тобто:

$$K_{срв} = K_{спд}(t > t_0) / K_{спд}(t < t_0) \geq 1, \quad (7)$$

Загальний коефіцієнт ефективності регулювання визначатиметься масштабністю його запровадження, тобто

$$K_{зсрв} = \sum_{i=1}^N K_{срв_i}. \quad (8)$$

Для оцінки можливості раціональної взаємодії всіх учасників процесу “регулювання-управління” в роботі всі функціональні елементи зі сторони СРВ запропоновано інтерпретувати у вигляді структурного елементу “службовець” з набором особистісних рис, характеристик, інформаційних зв’язків та коефіцієнтом трансформації

$$K_{сл} = KPB_{cp}(вих) / KPB_{cp}(вх) = 1, (K_{во} = 1 \text{ і } K_{ю} = 1). \quad (9)$$

При цьому, модель особистості службовця представлена комплексом шести характеристик (1.Інтелект; 2. Особисті риси і пріоритети; 3. Цінності, інтереси, мотиви і цілі; 4. Знання; 5. Досвід; 6. Здатність та майстерність), на основі яких запропонована нормативна модель “ідеального службовця”.

Аналогічним чином представлений структурний елемент зі сторони СПД “підприємець” з набором особистісних рис, характеристик, інформаційних зв’язків та коефіцієнтом трансформації

$$K_{спд} = K_{су(спд)} \times K_{оу(спд)} > 1. \quad (10)$$

Запропонована також і нормативна модель “ідеального підприємця” на основі того ж таки комплексу шести характеристик.

Відмінність між нормативними моделями ідеального службовця і підприємця полягає у різній за змістом і джерелами формування меті, цінностях, мотивах та інтересів учасників, що взаємодіють у процесі “регулювання-управління”. При цьому, саме невідповідність кандидатур з одного боку вимогам “ідеального службовця”, а з іншого – “ідеального підприємця” генеруватиме конфлікти, непорозуміння, суперечки, суди, відмови в реєстрації і т.ін., що загалом і характеризуватиме “несприятливий підприємницький клімат” як результат .

Для аналізу можливих варіантів взаємної поведінки учасників процесу “регулювання-управління” і пошуку оптимального за результатами та ефективністю варіанту нами була розглянута геометрична модель поведінки особи у вигляді лінійного континууму в координатах “раціональність – ірраціональність” або “об’єктивізм – суб’єктивізм”. А також варіантів площинних моделей в аналогічних координатах щодо взаємної поведінки “службовець – підприємець”. Як найкращий варіант є обопільно об’єктивна поведінка сторін (квадрант I), для якої характерне дотримання переважною більшістю службовців і підприємців встановлених законами, актами і позитивними звичаями даного соціуму і культури зразкових взаємостосунків, що створює стабільне, прогнозоване і прозоре середовище – добре підґрунтя для започаткування, ведення і розвитку бізнесу, тобто сприятливий підприємницький клімат. Інтерпретація квадранту I у вигляді моделі поведінки двох сторін у конфлікті “Томаса-Кілмена” та суперпозиція на цю модель кривої утилітарних можливостей Вілфредо Парето (рис.2) зі знаходженням оптимуму взаємовигідних стосунків в ринковому середовищі дозволило отримати геометричне обґрунтування досягнення парето-оптимальних партнерських стосунків “влада – підприємництво” як наслідок

“усвідомленого співробітництва” або “знайденого компромісу” сторін з виключенням будь-яких інших варіантів взаємної поведінки.

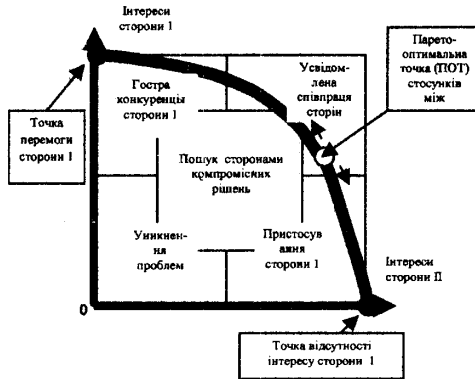

Рис.2 Геометрична модель обґрунтування досягнення парето-оптимальних стосунків в умовах конфліктної ситуації.

Забезпечення такого стану стосунків між урядовцями і підприємцями в єдиній системі регулювання-управління підприємницької діяльності з отриманням максимальної користі для суспільства вимагає наявності методики та інструментів оцінки готовності службовців і підприємців до ефективної співпраці за умовами комплексної моделі “Парето-Томаса-Кілмена”, а також методів розвитку готовності останніх до такої співпраці.

В третьому розділі “Методи та інструменти формування сприятливого підприємницького клімату та оцінки його впливу на функціонування підприємств” визначені ключові чинники формування сприятливого підприємницького клімату в галузевих і регіональних суспільних системах, визначені основні шляхи формування необхідних характеристик і здібностей особистості для її ефективного функціонування в системі “регулювання-управління”.

Інтерпретація особи у вигляді інтелектуальної моделі та її аналіз дозволив виявити ключову особистісну характеристику “здатність до саморегуляції”, яка дозволяє усвідомлено долати негативні риси характеру та інтегрувати інтелектуальні чинники, що впливають на успішність виконання функцій (в даному випадку регулювання-управління). З цього випливає, що формування, підтримання і ефективне використання складових інтелектуального ресурсу будь-якої особистості може бути забезпечено шляхом цільової модифікації рис і характеристик особистостей службовців і підприємців за вимогами нормативної ідеальної моделі через отримання нею

додаткових нових знань (освіта та самоосвіта) і досвіду (життєвого та професійного).

Розроблені методи і тестові інструменти для визначення оцінки і цільової корекції рис і характеристик службовців та підприємців вимогам нормативних моделей їх взаємної поведінки, а також формування сприятливого підприємницького клімату були апробовані в процесі визначення відповідності груп підприємців і службовців вимогам нормативної моделі з отриманням інформації, яка підтвердила гіпотетичне припущення про необхідність і доцільність дослідження процесів удосконалення рівня саморегуляції як підприємців так і функціонерів, методів розвитку у обох названих категорій готовності до такої співпраці через навчання, самопідготовку, підвищення кваліфікації, проведення спеціалізованих тренінгів, майстер-класів і т. ін. При цьому також було підтверджено, що головним чинником обмеження рівня спільності дій учасників процесу регулювання-управління, залишається конфліктність їх інтересів, шлях зменшення яких пролягає у цільовій модифікації рис і характеристик будь-якої особистості.

Використання керівниками і провідними фахівцями підприємств нафтогазовидобувної галузі рекомендацій автора щодо процедур проведення переговорів з представниками органів державного управління і місцевого самоврядування за місцем свого заснування, реєстрації і функціонування, розробки інвестиційних проєктів та залучення інвестицій призвело до позитивних наслідків не тільки для цих підприємств (власників і персоналу), а й для територіальних громад, регіону, держави загалом. Підтвердженням цього слід вважати зібрані нами дані про узагальнені показники діяльності підприємств нафтогазової галузі економіки області за період 2003–2007 років (табл. 1):

Таблиця 1

Тенденції зміни показників наявності та результативності підприємств нафтогазової галузі

Показники	РОКИ									
	2003		2004		2005		2006		2007	
	Всього	Малі і середні	Всього	Малі і середні	Всього	Малі і середні	Всього	Малі і середні	Всього	Малі і середні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Загальна кількість підприємств, одиниць	138	94	130	103	134	109	143	117	153	128
Чисельність зайнятих працівників, осіб	12229	452	10629	395	10442	758	8156	612	5366	754

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Надходження до бюджетів всіх рівнів, мільярди	2009,8	818,2	4213,5	-	4817,6	-	17995,1	221,3	20440,4	647,6

Наведені вище дані свідчать про те, що серед СПД нафтогазової галузі здебільшого спостерігається позитивна динаміка змін в показниках створення, діяльності і ефективності функціонування. Таким чином, ми можемо припустити, що моделі та рекомендації з налагодження ефективних і результативних стосунків між владою і підприємництвом в області та галузі, сформульовані за результатами нашого дисертаційного дослідження і використані в практичній діяльності корпоративних структур, регіональних органів державного управління і місцевого самоврядування, керівництва підприємницьких структур і організацій загалом та нафтогазової галузі зокрема, починають приносити позитивні економічні і соціальні результати.

Аналіз прикладів практичної апробації запропонованих вище підходів, моделей, методів і рекомендацій у сфері регулювання підприємницької діяльності в області в рамках реалізації проекту USAID “Регуляторна реформа в Україні”, в процесі розробки “Стратегії економічного і соціального розвитку територій Івано-Франківської області до 2015 року”, а також їх впливу на процеси регулювання-управління, умови функціонування та досягнуті результати підприємствами нафтогазового сектору паливно-енергетичного комплексу Івано-Франківської області загалом та приналежними до нього СПД продемонстрував наступне: - отримані в області позитивні зрушення в удосконаленні стосунків між владою і підприємництвом суттєво і в позитивному напрямку змінили картину в багатьох сферах ділової активності підприємницьких структур і ефективності функціонування підприємств нафтогазового комплексу; - в нафтогазовому секторі паливно-енергетичного комплексу Івано-Франківщини протягом останніх років забезпечена позитивна динаміка змін показників створення, діяльності та ефективності функціонування СПД; - порівняння усереднених показників розвитку діяльності підприємств в області з аналогічними показниками розвитку підприємств в її нафтогазовій галузі демонструє протягом останніх п’яти років явно випереджаючий характер останніх за кількісними і якісними критеріями.

ВИСНОВКИ

На основі виконаних в дисертаційній роботі теоретичних та експериментальних досліджень організації ефективної співпраці персоналу українських державних, самоврядних і корпоративних організацій та установ з керівниками підприємств, підприємцями, підприємницькими організаціями і структурами, отримано концепцію системного управління діяльністю підприємств в регіональній суспільній системі з використання регуляторних принципів і зроблено наступні висновки:

1. Існуючий на сьогодні стан стосунків між урядовцями і підприємцями не відповідає не тільки принципам системного управління, а в багатьох випадках і нормам людської моралі та етики, що дозволило сформулювати основні завдання управління процесом такої співпраці за допомогою процедур регулювання-управління на основі системного підходу до належного вирішення даної управлінської задачі.

2. Уточнено понятійно-термінологічний апарат для дослідження та опису процесів співпраці службовців і підприємців в розрізі створення в об'єктивно існуючому підприємницькому середовищі сприятливого підприємницького клімату.

3. Отримано аналітичний опис процесів регулювання-управління підприємницькою діяльністю з уточненими функціями кожного функціонального елемента на предмет досягнення встановленої мети регулювання і детермінації залежності ефективності її досягнення шляхом спільної поведінки учасників процесу.

4. Запропоновані поняття і моделі “ідеального службовця” та “ідеального керівника підприємства” і сформульовані умови їх спільної ефективної взаємодії на благо суспільства, а також доведено, що умова спільної та ефективної взаємодії службовців і керівників підприємств впливає із запропонованої геометричної моделі комплексної інтерпретації моделей ефективних ринкових стосунків В. Парето та поведінки сторін в конфліктних ситуаціях К. Томаса та Р. Кілменна.

5. Створено методику і нормативні моделі для оперативного дослідження кількісної і якісної оцінки відповідності реальних характеристик працівників органів державного і корпоративного управління та місцевого самоврядування, відповідальних за регулювання діяльності підприємств, як ключових елементів генерування необхідного стану підприємницького клімату в регіональній суспільній системі – необхідної складової успішного функціонування будь-якого суб'єкта підприємництва.

6. Результати експериментальної перевірки теоретичних положень дисертації, запропонованих моделей, методики моніторингу й оцінки підприємницького клімату, регулювання-управління діяльністю підприємств, довели можливість їх використання для належного, ефективного і

результативного управління підприємствами в умовах зовнішніх регулювань з отриманням позитивних економічних і соціальних результатів.

7. Практичне використання отриманих теоретичних положень і рекомендацій автора в процесах і процедурах регулювання-управління діяльністю підприємств нафтогазового сектору паливно-енергетичного комплексу області, продемонстрували потенційну можливість і доцільність їх подальшого розповсюдження і масштабного використання в інших сферах господарювання.

8. Отримані нами основні наукові положення та результати використовуються і можуть мати застосування:

– на рівні органів державного управління, органів місцевого самоврядування і корпоративного управління, у функції яких входить регулювання діяльності підпорядкованих їм підприємств: а) для відбору, селекції та оцінки кандидатів на посади службовців за вимогами нормативної моделі; б) для навчання, перепідготовки і підвищення кваліфікації функціонуючих службовців згідно з нормативними критеріями моделі “ідеального” службовця; в) для регулярного оцінювання службовців згідно критеріїв нормативної моделі; г) для організації ефективної роботи спеціально створених груп за участю основних учасників соціально-економічних процесів – представників влади, бізнесу, громадськості; д) для організації моніторингу, оцінки і коригування стану підприємницького клімату в галузевих і регіональних суспільних системах; ж) для розробки і реалізації навчальних програм, тренінгів, семінарів і т. ін. для освоєння службовцями засад ефективної співпраці з керівниками підприємств і підприємцями на основі моделі “Парето-Тормаса-Кілменна”.

– на рівні органів управління суб’єктами підприємницької діяльності:

а) для відбору, селекції та оцінки кандидатів на посади керівників і провідних фахівців підприємств згідно нормативних критеріїв моделі “ідеального керівника підприємства”; б) для розробки і реалізації навчальних програм, тренінгів, семінарів і т. ін. з освоєння керівниками підприємств засад ефективного управління підприємствами в умовах зовнішніх регулювань на основі моделі “Парето-Тормаса-Кілменна”.

Список опублікованих праць за темою дисертації.

Публікації в наукових фахових виданнях

1. Василюшин Н. Є. Про потенціал впливу регуляторної реформи на ефективність управління підприємницькою діяльністю / П. В Андрусак Ю. С. Півнев, Н. Є. Василюшин, В. П. Петренко // Торгівля і ринок України: [Збір. наук. праць]. / Гол. редактор О.О. Шубін. – Донецьк: ДонДУЕТ. 2002. Вип. 14. Том II – С. 54–58. (Особистий внесок автора: розглянуто основні

причини доцільності активного проведення регуляторної реформи в Україні).

2. Василюшин Н. Є. Стосунки в рамках “місцева влада – підприємництво” – важлива організаційно-правова проблема адміністративно-регіонального менеджменту / О. О. Турчак, В. П. Петренко, Н. Є. Василюшин // “Регіональні Перспективи”. – 2004. – № 3–5. – С. 313–315. (Особистий внесок автора: обґрунтовано необхідність у проведенні досліджень спрямованих на створення моделей, методик та інструментарію достовірного вимірювання, оцінки та інтерпретації стану стосунків між підприємництвом та місцевою владою).
3. Василюшин Н. Є. Громадські організації Івано-Франківщини – повноправні учасники стратегічного планування її майбутнього/ О. О. Турчак, М. П. Ковалів, Г. Г. Русанов, Н. Є. Василюшин // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Стратегічне планування регіонального розвитку: [Збір. наук. праць]. / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів: 2004. Вип. 5 (XLIX) – С. 8–14. (Особистий внесок автора: обґрунтовано усвідомлення щодо створення ефективних механізмів залучення громадськості до місцевого економічного розвитку).
4. Василюшин Н. Є. До уточнення поняття “інтелектуальний ресурс” з метою його адекватної оцінки і врахування в процедурах стратегічного планування економічного розвитку регіональних соціально-економічних систем. / Н. Є. Василюшин, Д. О. Тимошенко, І. В. Фіщук, В. П. Петренко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону: [Збір. наук. праць]. / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів: 2006. Вип. 5 (61) – С. 250–259. (Особистий внесок автора: запропоновано підходи до формування поняття “інтелектуальний ресурс”).
5. Василюшин Н. Є. Управління інтелектуальними чинниками формування сприятливого бізнес-клімату в регіональних суспільних системах / Н. Є. Василюшин // Науковий журнал “Вісник Хмельницького національного університету”. // Економічні науки. – 2007. – №6. Том 1. – С. 95 – 99.
6. Василюшин Н. Є. Моделювання умов раціональної та ефективної взаємодії влади і бізнесу в рамках регіональних суспільних систем / Н.Є. Василюшин // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону: [Збір. наук. праць]. / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів: 2008. Вип. 2 (70) – С. 42–52 .

Публікації в інших наукових виданнях

7. Василюшин Н. Є. Регуляторна реформа і проблеми управління підприємництвом. / І.Т. Зварич, П.В. Андрусак, Ю. С. Півнев, Н. Є. Василюшин, В. П. Петренко // Наукові вісті Інституту менеджменту і еконо-

- міки. – 2002. – №2. – С. 21–28. (Особистий внесок автора: показано характерні проблеми управління розвитком підприємництва, які можуть бути вирішені позитивно в процесі регуляторної реформи).
8. Василюшин Н. Є. Регуляторна політика як засіб удосконалення підприємницького клімату через налагодження стосунків в рамках “підприємництво – місцева влада” / Н. Є. Василюшин // Наукові вісті Інституту менеджменту і економіки “Галицька Академія”. – 2006. – №2(10). – С. 133–138.
 9. Василюшин Н. Є. Щодо необхідності формування позитивних стосунків “влада-бізнес-споживачі” в процесі реалізації стратегічного плану регіонального розвитку / Н. Є. Василюшин // Матеріали І-ї обласної науково-практичної інтернет-конференції “Стратегія економічного і соціального розвитку територій Івано-Франківської області до 2015 року”. – Івано-Франківськ: Вид-во ІФНТУНГ “Факел”. – 2007. – С. 61–63.
 10. Василюшин Н. Є. Про необхідність цільової модифікації вимог до функціонерів органів державного управління і місцевого самоврядування при запровадженні в практику технологій стратегічного управління / Н.Є.Василюшин // Міжвузівська науково-практична конференція молодих вчених і студентів “Актуальні питання стратегії соціально-економічного розвитку регіону” (12 травня, 2007 року). – Івано-Франківськ: Вид-во ІФНТУНГ “Факел”, 2007. – С. 18–22.
 11. Василюшин Н. Є. Роль інтелектуальних чинників у формуванні належних стосунків в рамках “влада-підприємництво” і стратегічному розвитку регіональних суспільних систем / Н. Є. Василюшин // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції “Теорія і практика стратегічного управління розвитком регіональних суспільних систем”. – Івано-Франківськ: Видавництво ІМЕ “Галицька академія”. – 2007. – С. 180–184.
 12. Василюшин Н. Є. Сучасні управлінські технології погодження інтересів влади і бізнесу на основі інтелектуалізації процесів їх взаємодії / Н. Є. Василюшин // Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації: міжнародна науково-практична конференція. 22–24 жовт., 2008 р.: тези доповіді. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ, 2008. – С. 194–197.
 13. Василюшин Н. Є. Зустрічно орієнтоване навчання державних службовців та підприємців як важливий чинник соціально-економічного розвитку Івано-Франківщини/ В.В. Попович, Б.І Волошинський, Н.Є.Василюшин // Наукові вісті Галицької академії. – 2008. – №2(14). – С.157–160. (Особистий внесок автора: сформульована доцільність у зустрічно орієнтованому цільовому навчанні державних службовців та керівників підприємств).

АНОТАЦІЯ

Василишина Н.Є. Управління підприємствами в умовах зовнішніх регулювань. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка і управління підприємствами (нафтова і газова промисловість). – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківськ, 2009.

Дисертаційна робота присвячена теоретико-методологічному обґрунтуванню системних засад організації ефективної і результативної взаємодії зовнішніх регуляторів з керівниками підприємств на основі створення моделі їх поведінки в процесі і процедурах практичної реалізації зовнішніх регулювань на рівні окремих підприємств.

Виявлено відсутність у сьогodнішній практиці регулювання – управління підприємствами досвіду і рекомендацій з формування, налагодження і розвитку позитивних взаємостосунків. Зокрема, між владою і підприємництвом, між представниками влади і керівниками підприємств, а також між керівниками різних рівнів ієрархії підприємницьких корпоративних структур, які б враховували появу нових відносин власності, виникнення, формування і дію нових ціннісних категорій, життєвих позицій, мотивів діяльності підприємців і керівників підприємницьких структур з одного боку та працівників і керівників вищестоячих корпоративних структур, органів державного управління і місцевого самоврядування з іншого.

Обґрунтовано необхідність організації умов ефективної і результативної співпраці підприємницької і владної складових вітчизняного економічного життя.

Запропоновано методи та тестові інструменти оцінки готовності службовців і підприємців до ефективної співпраці у єдиній системі регулювання – управління підприємницькою діяльністю з отриманням максимальної користі для суспільства.

Ключові слова: управління підприємства, службовці, підприємці, зовнішнє регулювання, підприємницький клімат.

АННОТАЦИЯ

Василишина Н.Е. Управление предприятиями в условиях внешних регулирований. – Рукопись.

Диссертация на получение научной степени кандидата экономических наук за специальностью 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (нефтяная и газовая промышленность). – Ивано-франковский национальный технический университет нефти и газа, Ивано-Франковск, 2009.

Диссертационная работа посвящена теоретико-методологическому обоснованию системных принципов организации эффективного и результативного взаимодействия внешних регуляторов с руководителями предприятий на основе создания модели их поведения в процессе и процедурах практической реализации внешних регулирований на уровне отдельных предприятий.

Выявлено отсутствие в сегодняшней практике регулирования-управления предприятиями, опыта и рекомендаций по формированию, налаживанию и развитию позитивных взаимоотношений. В частности, между властью и предпринимательством, между представителями власти и руководителями предприятий, а также между руководителями разных уровней иерархии предпринимательских корпоративных структур, которые бы учитывали появление новых отношений собственности, возникновение, формирование и действие новых ценностных категорий, жизненных позиций, мотивов деятельности предпринимателей и руководителей предпринимательских структур с одной стороны и работников и руководителей вышестоящих корпоративных структур, органов государственного управления и местного самоуправления с другой.

Обосновано необходимость организации условий эффективного и результативного сотрудничества предпринимательской и властной составляющей отечественной экономической жизни.

Разработаны методы и тестовые инструменты для определения, оценки и целевой коррекции черт и характеристик служащих и предпринимателей, требованиям нормативных моделей их взаимного поведения, а также формирования благоприятного предпринимательского климата были апробированы в процессе определения соответствия групп предпринимателей и служащих требованиям нормативной модели с получением информации, которая подтвердила гипотетическое предположение автора о необходимости и целесообразности исследования процессов усвершенствования уровня саморегуляции как предпринимателей так и функционеров, методов развития у обеих названных категорий готовности к такому сотрудничеству через самоподготовку, повышение квалификации, проведения специализированных тренингов, мастер-классов, и тому подобное. При этом также было подтверждено, что главным фактором ограничения уровня общности действий участников процесса регулирования-управления, остается конфликтность их интересов, а путь их уменьшения проходит через целевую модификацию черт и характеристик любой личности.

Внедрение в практику регулирования-управления деятельностью предприятий сформулированных в диссертации теоретических положений, полученных выводов и практических рекомендаций формирования благоприятного предпринимательского климата положительно повлияет на эффективность управления предпринимательскими структурами в условиях

государственного регулирования их деятельности как на уровне отдельных субъектов предпринимательства, отраслевых и региональных общественных систем, так и на функционирование национальной экономики в целом, что будет способствовать повышению эффективности функционирования существующих предпринимательских структур и мотивировать появление новых.

Ключевые слова: управление предприятиями, служащие, предприниматели, внешнее регулирование, предпринимательский климат.

ANNOTATION

Vasilishina N.E enterprise management in conditions of external regulation. – manuscript. Thesis for obtaining the scientific degree of Ph.D. in economic sciences according to the speciality 08.00.04 – economy and enterprise management (oil and gas industry). – Ivano-Frankivsk national university of oil and gas, 2009.

Thesis is devoted to the theoretical and methodological substantiation of system principles of organization of effective cooperation among external regulators and managers on the basis of creation of their behaviour model in the process and procedures of practical realization of external regulations on the level of separate enterprises.

It is revealed that nowadays there are no experience and recommendations for forming, fixing and development of positive relations in today's practise of enterprise management; particularly, between the power and entrepreneurship, power bodies and managers, and among managers of corporative structures which would take into account new property relations, the creation, formation and influence of new categories of value, life positions, motivation of business activity, and managers of business structures, from one side, and workers and managers of higher corporate structures, state power bodies and local power bodies, from the other side.

In the thesis the necessity of the organization of conditions of the effective cooperation of entrepreneurship and power sides of our economic life is substantiated.

In the thesis methods and test instruments of the estimation of readiness of workers and businessmen for the effective cooperation in the single system of regulation are suggested – enterprises management with maximum benefit for the society.

Key words: enterprise management, workers, entrepreneurs, external regulation, entrepreneurship climat.

НТБ
ІФНТУНГ

an2053

Підписано до друку 15.10.2009. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. №89.

Видавець Віктор Дяків
вул. Сабата, 14, м. Івано-Франківськ, 76025
Свідоцтво про внесення Держ. реєстру
від 4.12.2007 серія ДК №3024.

Віддруковано у друкарні видавництва
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76025
Свідоцтво про внесення Держ. реєстру
від 12.12.2006 серія ДК №2718.